

ปัจจัยองค์กรในการจัดการความรู้ที่ส่งผลต่อการจัดการความรู้เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยี
สารสนเทศและการสื่อสารของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 จังหวัดเพชรบุรี

Organizational Factors in Knowledge Management Affecting Using Information
Technology and Communication at Schools Under the Office of
Phetchaburi Educational Service Area 10

วีระพร วงษ์พานิช*

Weeraporn Wongpanich

สุเทพ ลิ้มอรุณ**

Sutep Limaroon

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยองค์กรในการจัดการความรู้เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของสถานศึกษา กลุ่มประชากรได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน จำนวนประชากร 1,068 คนโดยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 289 คน เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยองค์กรในการจัดการความรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 จังหวัดเพชรบุรี สถิติใช้ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) แบบขั้นตอน (Stepwise) ผลการวิจัยพบว่า

1. ปัจจัยองค์กรในการจัดการความรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 จังหวัดเพชรบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านภาวะผู้นำขององค์กรอยู่ในอันดับสูงสุด รองลงมาคือ ด้านเทคโนโลยีและระบบงาน

2. การดำเนินการจัดการความรู้เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 จังหวัดเพชรบุรี โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ด้านการแสวงหาความรู้และการสร้างความรู้ในอันดับสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการเผยแพร่ความรู้

3. ปัจจัยองค์กรในการจัดการความรู้ที่ส่งผลต่อการจัดการความรู้เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของสถานศึกษา มี 5 ด้าน คือ ด้านการวัดผลและประเมินผล ด้านค่านิยมและวัฒนธรรมองค์กร ด้านการสื่อสารภายในองค์กร ด้านเทคโนโลยีและระบบงาน และด้านภาวะผู้นำขององค์กร

คำสำคัญ: การจัดการความรู้/เทคโนโลยีกับสารสนเทศและการสื่อสาร

* นักศึกษาปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

** อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

Abstract

The purpose of this research was to study organizational factors on knowledge management through the use of information technology of schools. The 289 samples taking part in this study were selected from 1,068 school administrators and teachers using the simple random sampling method. The research instrument was a questionnaire about the organizational factors on knowledge management of schools under the Office of Phetchaburi Educational Service Area 10. The statistics used for data analysis were percentage, mean, standard deviation and Stepwise Multiple Regression Analysis. The findings revealed as follows:

1. Organizational factors on knowledge management of schools under the Office of Phetchaburi Educational Service Area 10 were at a high level as a whole. Organizational leadership aspect was ranked at the highest level, followed by technology and systems. The assessment and evaluation aspect was at a low level.

2. The process of knowledge management of information technology and communication of schools under the Office of Phetchaburi Educational Service Area 10 was performed at a high level as a whole. The knowledge acquisition and knowledge construction aspect was ranked at the highest level; followed by knowledge distribution aspect.

3. Organizational factors on knowledge management that affected information technology and communication of schools included 5 aspects: measurement and evaluation, organizational values and culture, communication within the organization, technology and systems and organizational leadership aspects respectively.

Keyword: Knowledge Information/Technology and Communication

บทนำ

เทคโนโลยีสารสนเทศได้มีบทบาทอย่างกว้างขวางในทุกวงการ จนกลายเป็นเครื่องมือสำคัญของการทำงานที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาให้ งานนั้นๆ มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น ซึ่งคนในยุคปัจจุบันสามารถเข้าถึงการรับรู้ข้อมูล ข่าวสาร และส่งข้อมูลข่าวสารถึงกัน สามารถสื่อสาร ถึงกันได้อย่างรวดเร็วทันที โดยเฉพาะเด็กและ เยาวชน มีการรับรู้สิ่งใหม่ๆ มีการเรียนรู้รับข้อมูล ข่าวสารจากเทคโนโลยีสารสนเทศประเภทต่างๆ

ทั้งที่ถูกต้องเหมาะสม และไม่เหมาะสม ซึ่งเด็ก และเยาวชนควรได้รับการชี้แนะให้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้ให้ความสำคัญกับเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา โดย ผู้เรียนมีสิทธิได้รับการพัฒนาขีดความสามารถในการ ใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ให้มีความรู้และทักษะ เพียงพอเพื่อการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองได้อย่าง ต่อเนื่องตลอดชีวิต

แผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ (พ.ศ. 2550-2554) ได้กำหนดยุทธศาสตร์เพื่อให้บรรลุซึ่งวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารอย่างเป็นทางการและเป็นรูปธรรม ภายใต้เงื่อนไขที่เป็นจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภัยคุกคามของการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษา และได้กำหนดวิสัยทัศน์ให้ผู้เรียน ผู้สอน บุคลากรทางการศึกษาและประชาชนใช้ประโยชน์จาก ICT ทางการศึกษาได้เต็มศักยภาพอย่างมีจริยธรรม มีสมรรถนะทาง ICT ตามมาตรฐานสากล และสถานศึกษาทุกแห่งทุกระดับจัดการเรียนการสอนโดยใช้ ICT เป็นฐาน (ICT-based Learning) และเป็นศูนย์การเรียนรู้ ดังนั้นการจัดการความรู้องค์กรต่างๆ จึงจำเป็นต้องปรับตัวต่อสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วอย่างทันทั่วทั้ง โดยอาศัยข้อมูลสารสนเทศและความรู้ที่มีอยู่ในองค์กรเป็นต้นทุนทางปัญญา นำมาใช้ตัดสินใจในการบริหารงานเพื่อสร้างการแข่งขันและความมั่นคงให้กับองค์กรได้ (ศิริวรรณ เสรีรัตน์, 2545: 31) โดยผู้บริหารซึ่งมีภูมิปัญญาที่ฉลาดในการเปลี่ยนแปลงสิ่งที่ท้าทายต่างๆ ได้การจัดการความรู้ (Knowledge Management) ถือเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะช่วยทำให้องค์กรทางการศึกษาก้าวไปสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี

แต่สังคมไทยในปัจจุบัน ประเวศ วะสี (2540) กล่าวว่า การจัดการความรู้ของประเทศไทยยังอ่อนแอและดำเนินการผิดพลาดหลายประการ เนื่องจากยังไม่มีแนวคิดที่ถูกต้องในเรื่องนี้ และเป็นภาระทำต่อๆ กันมาตามแบบเดิมหรือถูกต่างประเทศชักจูงหรือสร้างเงื่อนไขให้ทำตาม (วิจารณ์ พานิช, 2547: 46) อีกทั้งวัฒนธรรมการทำงานของคนไทยมักนิยมทำงานคนเดียว (One Man Show) เน้นความสามารถเฉพาะตัวมากกว่าการทำงานร่วมกันเป็นทีม ทำให้องค์กรขาด

องค์ความรู้ใหม่ๆ ขาดนวัตกรรม ขาดกระบวนการทำงานในรูปแบบใหม่ ที่จะนำมาประยุกต์ใช้ในการทำงาน และมีองค์กรจำนวนมากประสบปัญหาในเรื่องการพัฒนาองค์กรอย่างต่อเนื่อง ในการรักษาจุดแข็งหรือความได้เปรียบในการแข่งขันขององค์กรให้ดำรงอยู่อย่างถาวร เป็นเพราะความไม่สามารถในการจัดการความรู้ คือ ไม่สามารถเปลี่ยนความรู้ที่มีอยู่ในตัวบุคคล (Personal Knowledge) ให้กลายเป็นความรู้ในองค์กรได้ (Organizational Knowledge) (สมชาย นำประเสริฐชัย, 2549: 39) ในขณะที่เดียวกันองค์กรจำนวนมากที่ประสบความสำเร็จจากการเปลี่ยนแปลงที่ใช้แนวคิดในการจัดการความรู้

การจัดการความรู้ในสถานศึกษาทำให้เกิดแนวปฏิบัติที่ดีในองค์กร 4 ด้าน ซึ่งประกอบด้วย ด้านการสร้างความรู้และการแสวงหาความรู้เป็นกิจกรรมที่มีจุดมุ่งหมาย เพื่อแสวงหาความรู้และสร้างความรู้ใหม่ขึ้นภายในองค์กร โดยมีวิธีการด้านการจัดเก็บและประมวลความรู้รูปแบบต่างๆ ที่ผู้ใช้สามารถเข้าถึงได้ นำสู่กระบวนการด้านการเผยแพร่ความรู้หรือแบ่งปันความรู้ระหว่างบุคคลในองค์กรและเชื่อมโยงองค์กรกับองค์กรภายนอกกระตุ้นและสนับสนุนให้บุคลากรภายในองค์กรเห็นคุณค่าของความรู้และนำความรู้ที่มีอยู่ไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานให้เกิดประโยชน์สูงสุด (ทิพวรรณ หล่อสุวรรณรัตน์, 2548: 71-73)

องค์ประกอบสำคัญของการจัดการความรู้ คือ คน เทคโนโลยี และกระบวนการความรู้ “คน” ถือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุด เพราะเป็นแหล่งความรู้และเป็นผู้นำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ “เทคโนโลยี” เป็นเครื่องมือเพื่อให้คนสามารถค้นหา จัดเก็บ แลกเปลี่ยน รวมทั้งนำความรู้ไปใช้ได้อย่างง่ายและรวดเร็วขึ้น ส่วน “กระบวนการความรู้” เป็นการบริหารจัดการเพื่อนำความรู้จากแหล่งความรู้ไปให้ผู้ใช้ เพื่อทำให้เกิดการปรับปรุงและสร้างนวัตกรรม

องค์ประกอบทั้ง 3 ส่วนนี้ จะต้องเชื่อมโยงและบูรณาการอย่างสมดุล (บุญดี บุญญาภิกิจ และคณะ, 2549: 8) และเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ บุคลากรซึ่งถือว่าเป็นพลังขับเคลื่อนการศึกษาที่สำคัญ ดังนั้นผู้บริหารและผู้ปฏิบัติกร ต้องให้ความสำคัญกับการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารงานและการเรียนการสอนอย่างจริงจัง แนวนโยบายและมาตรฐานการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษาที่กำหนดขึ้นมาก็คงเป็นแค่ความหวังที่อยากให้มีมากกว่าที่จะเป็นรูปธรรมจริง (ไพบุลย์ เกตุแก้ว, 2554: 1-4)

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจจะศึกษาปัจจัยองค์การในการจัดการความรู้ที่ส่งผลต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 จังหวัดเพชรบุรี เพื่อให้แนวทางเกี่ยวกับการจัดการความรู้การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารว่ามีปัจจัยองค์การใดบ้างที่ทำให้การจัดการความรู้ประสบผลสำเร็จ และใช้เป็นข้อมูลเพื่อประกอบการพิจารณาตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษาในการนำกระบวนการจัดการความรู้ไปใช้ในสถานศึกษา ให้มีประสิทธิภาพและพัฒนาการบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์งานวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยองค์การในการจัดการความรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 จังหวัดเพชรบุรี
2. เพื่อศึกษาการจัดการความรู้เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 จังหวัดเพชรบุรี

3. เพื่อศึกษาปัจจัยองค์การในการจัดการความรู้ที่ส่งผลต่อการจัดการความรู้เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 จังหวัดเพชรบุรี

คำถามการวิจัย

1. ปัจจัยองค์การในการจัดการความรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 จังหวัดเพชรบุรี อยู่ในระดับใด
2. การจัดการความรู้เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 จังหวัดเพชรบุรี อยู่ในระดับใด
3. มีปัจจัยองค์การในการจัดการความรู้ใดบ้างที่ส่งผลต่อการจัดการความรู้เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 จังหวัดเพชรบุรี

วิธีการศึกษา

ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการศึกษา ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 24 โรงเรียน จำนวนประชากร 1,068 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 24 โรงเรียน รวมจำนวน

ประชากร 289 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยกำหนดขนาดของโรงเรียนเป็นชั้น และสุ่มตัวอย่างในแต่ละชั้นโดยวิธีการสุ่มอย่างง่ายโดยการจับสลากได้กลุ่มตัวอย่างในแต่ละขนาดดังนี้

ขนาดสถานศึกษา	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
ใหญ่พิเศษ	495	134
ใหญ่	311	84
กลาง	262	71
รวม	1,068	289

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรต้น (Independent Variables) ได้แก่ องค์ประกอบที่องค์กรใช้ดำเนินกิจกรรมการจัดการความรู้ ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ตามแนวคิดของสถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ (2547: 59-62 อ้างถึงในศิรินทิพย์ ชิตพิงศ์วัฒน์, 2552: 9-10) ได้แก่

2.1.1 ปัจจัยองค์กรในการจัดการความรู้ ประกอบด้วย

- 1) ด้านภาวะผู้นำขององค์กร
- 2) ด้านค่านิยมและวัฒนธรรมองค์กร
- 3) ด้านเทคโนโลยีและระบบงาน
- 4) ด้านการสื่อสารภายในองค์กร
- 5) ด้านการวัดผลและประเมินผล

2.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่ การจัดการความรู้เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของสถานศึกษา โดยใช้แนวคิดของมาร์ควอร์ดท์ (Marquardt, 1996: 51 อ้างถึงใน พรชิตา วิเชียรปัญญา (2547: 43-48) ประกอบด้วย

2.2.1 การแสวงหาความรู้และการสร้างความรู้

2.2.2 การจัดเก็บและการ

ประมวลความรู้

2.2.3 การเผยแพร่ความรู้

2.2.4 การประยุกต์ใช้ความรู้

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 1 ฉบับ แบ่งเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 4 ข้อ ประกอบด้วย เพศ อายุ วุฒิการศึกษาและอายุราชการ ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับปัจจัยองค์กรในการจัดการความรู้ของสถานศึกษา 5 ปัจจัย คือ ปัจจัยด้านภาวะผู้นำขององค์กร ด้านค่านิยมและวัฒนธรรมองค์กร ด้านเทคโนโลยีและระบบงาน ด้านการสื่อสารภายในองค์กร และด้านการวัดผลและประเมินผล จำนวนทั้งสิ้น 32 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) มีค่าความเชื่อมั่น ตั้งแต่ 0.882 ถึง 0.954 ตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับการดำเนินการจัดการ

ความรู้เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของสถานศึกษา จำนวนทั้งสิ้น 15 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด มีค่าความเชื่อมั่น ตั้งแต่ 0.781 ถึง 0.841 มีค่าความเชื่อมั่นรวมทั้งฉบับเท่ากับ 0.978 วิเคราะห์ข้อมูลโดยหา ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย(Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ(Multiple Regression Analysis) แบบขั้นตอน (Stepwise)

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ขอหนังสือจากคณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย และผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ผ่านการทดสอบความเชื่อมั่นและความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา แล้วจัดส่งและนำไปให้กลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง เพื่อขอความอนุเคราะห์ให้ผู้บริหาร ครูผู้สอนในสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถาม และเก็บคืนด้วยตนเอง แล้วนำแบบสอบถามที่ได้มาตรวจสอบข้อมูลและนำไปวิเคราะห์

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปและดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอน

1. ตรวจสอบแบบสอบถาม พร้อมทั้งตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมา

2. วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อคำนวณค่าสถิติ ดังนี้

2.1 วิเคราะห์สถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

2.2 วิเคราะห์การจัดการความรู้เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของสถานศึกษา โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และแปลความหมายระดับการจัดการความรู้เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของสถานศึกษา โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient)

2.3 วิเคราะห์ปัจจัยองค์การในการจัดการความรู้ที่ส่งผลต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของสถานศึกษา โดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ(Multiple Regression Analysis) แบบขั้นตอน (Stepwise)

ผลการศึกษา

จากการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ระดับปัจจัยองค์การในการจัดการความรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 จังหวัดเพชรบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อแยกพิจารณาแต่ละด้าน พบว่า ด้านภาวะผู้นำขององค์กรอยู่ในอันดับสูงสุด รองลงมา คือ ด้านเทคโนโลยีและระบบงาน และด้านการวัดผลและประเมินผล อยู่ในอันดับต่ำสุด

2. ผลการวิเคราะห์การดำเนินการจัดการความรู้เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 จังหวัดเพชรบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อแยกพิจารณาแต่ละด้าน พบว่า ด้านการแสวงหาความรู้และการสร้างความรู้ อยู่ในอันดับสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการเผยแพร่ความรู้ และด้านการประยุกต์ใช้ความรู้ อยู่ในอันดับต่ำสุด

3. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยองค์กรในการจัดการความรู้ที่ส่งผลต่อการจัดการความรู้เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 จังหวัดเพชรบุรี มี 5 ด้าน คือ ด้านการวัดผลและประเมินผล ด้านค่านิยมและวัฒนธรรมองค์กร ด้านการสื่อสารภายในองค์กร ด้านเทคโนโลยีและระบบงาน และด้านภาวะผู้นำขององค์กร โดยร่วมกันส่งผลได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (r) เท่ากับ 0.866 มีประสิทธิภาพในการทำนายได้ร้อยละ 75.10

อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยสามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยองค์กรในการจัดการความรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 จังหวัดเพชรบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.84$, S.D. = 0.512) ด้านภาวะผู้นำขององค์กรอยู่ในอันดับสูงสุด ($\bar{X} = 4.07$, S.D. = 0.550) รองลงมา คือ ด้านเทคโนโลยีและระบบงาน ($\bar{x} = 3.88$, S.D. = 0.636) และด้านการวัดผลและประเมินผล ($\bar{X} = 3.71$, S.D. = 0.618) อยู่ในอันดับต่ำสุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารได้ดำเนินการจัดการความรู้ให้มีศักยภาพ ซึ่งเป็นกลยุทธ์ที่สำคัญของสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพได้คือบุคลากร ซึ่งเป็นทรัพยากรบุคคลที่จะขับเคลื่อนพัฒนาองค์ความรู้ในการพัฒนางานในสถานศึกษาให้แข็งแกร่งและนำมาพัฒนาเป็นความรู้ใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพนั่นคือ ผู้บริหารควรเปิดโอกาสและสนับสนุนให้บุคลากรได้มีการเรียนรู้และมีการสนับสนุนให้นำความรู้ที่ได้มาใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานรวมทั้งการเปิดโอกาสให้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นในเรื่องการปฏิบัติงานได้

อย่างเต็มที่ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของบัณฑิตศิริสัมพันธ์ (2549: 41) ได้ศึกษาเรื่องนวัตกรรมการเรียนรู้ที่มีผลต่อความสำเร็จขององค์กรกรณีศึกษา: บริษัทปูนซีเมนต์ไทย (แ่งคอย) จำกัด จังหวัดสระบุรี ซึ่งผลการวิจัยพบว่า การเรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่ม ที่มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน การเรียนรู้เป็นทีมที่เน้นกระบวนการแลกเปลี่ยนการเรียนรู้และการเสวนา (Dialogue) เป็นสิ่งที่ทำให้เกิดนวัตกรรมการเรียนรู้ที่มีผลต่อความสำเร็จขององค์กรมากที่สุด

2. ผลการวิเคราะห์การดำเนินการจัดการความรู้เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 จังหวัดเพชรบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.87$, S.D. = 0.545) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดย ด้านการแสวงหาความรู้และการสร้างความรู้ อยู่ในอันดับสูงสุด ($\bar{X} = 4.01$, S.D. = 0.584) รองลงมา คือ ด้านการเผยแพร่ความรู้ ($\bar{X} = 3.84$, S.D. = 0.594) ด้านการประยุกต์ใช้ความรู้ ($\bar{X} = 3.83$, S.D. = 0.639) และด้านการจัดเก็บและการประมวลความรู้ ($\bar{X} = 3.80$, S.D. = 0.618) อยู่ในอันดับต่ำสุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 จังหวัดเพชรบุรีได้มีการจัดการความรู้ในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ มีกระบวนการรวบรวมความรู้ที่เน้นการแลกเปลี่ยนความรู้ของคนภายในองค์กร โดยอาศัยการปฏิสัมพันธ์ระหว่างคนในองค์กรเดียวกัน เมื่อรวบรวมแล้วก็มีเมื่อนำความรู้ที่ได้มาสังเคราะห์ จำแนก หรือจัดระบบใหม่ เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่และมีการจัดเก็บอย่างเป็นระบบเพื่อนำไปสู่การเผยแพร่ความรู้ต่อไป ซึ่งอาภรณ์ กุวิทย์พันธ์ (2549) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของการจัดการความรู้ไว้ว่าความรู้เกิดจากการแสวงหา เป็นพรแสวงมากกว่าพรสวรรค์ที่ติดตัวมาตั้งแต่เกิด

ความรู้เป็นที่สามารถฝึกฝน และเรียนตามทันกันได้ ความรู้ไม่จำกัดอายุและชนชั้นทุกคนมีสิทธิชวนช่วยหาความรู้ได้คงไม่มีใครปฏิเสธได้ว่า “ผู้มีความรู้มากย่อมได้เปรียบ” และจะได้เปรียบยิ่งกว่า หากสามารถนำความรู้ที่มีมาประยุกต์ใช้ในงานให้เกิดประโยชน์ได้ ดังนั้นความสำคัญของการจัดการความรู้ จึงเป็นกระบวนการที่มีการจัดการอย่างเป็นระบบเกี่ยวกับประมวลข้อมูลสารสนเทศต่างๆ ภายในองค์กร ตลอดจนประสบการณ์ของบุคคลเพื่อสร้างความรู้หรือนวัตกรรมใหม่ๆ เพื่อนำความรู้ที่มีอยู่มาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานทั้งภายในและภายนอกองค์กรโดยที่วัฒนธรรมการปฏิบัติงาน เทคโนโลยี ระบบและขั้นตอนต่างๆ ในการทำงานขององค์กรล้วนมีพื้นฐานมาจากความรู้และความชำนาญทั้งสิ้น

เมื่อพิจารณาการดำเนินการจัดการความรู้เกี่ยวกับการจัดการใช้เทคโนโลยีและการสื่อสารในสถานศึกษา เป็นรายด้านพบว่า มี 5 ด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับคือ ด้านการแสวงหาความรู้และการสร้างความรู้ที่อยู่ในอันดับสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการเผยแพร่ความรู้ ด้านการประยุกต์ใช้ความรู้และด้านการจัดเก็บและการประมวลความรู้ ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษานำความรู้ที่มีอยู่ในตัวบุคคลมาถ่ายทอดให้เกิดความรู้ร่วมกันและกระตุ้นให้บุคคลนำความรู้ที่มีอยู่มาสร้างความรู้ใหม่ๆ ให้เกิดขึ้น เพื่อนำมาใช้ในองค์กรโดยมีการจัดเก็บ รวบรวมข้อมูลอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ง่ายและสะดวกต่อการเรียนรู้ร่วมกันของบุคลากรอย่างมีกระบวนการ ด้วยการนำระบบคอมพิวเตอร์มาใช้ในการประมวลผลและช่วยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยมีการจัดสถานที่ที่เหมาะสม เอื้อต่อการเรียนรู้ของบุคลากร ซึ่งสามารถนำความรู้ที่ได้จากการสะสมแสวงหาทั้งหมด ถ่ายทอดให้กับบุคคลที่สามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ซึ่งจะช่วยให้มีการพัฒนาทิศทางการปฏิบัติงานได้ดีที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของบุญส่ง

หาญพานิช (2546: 38) เรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการความรู้ในสถาบันอุดมศึกษาไทย พบว่า มีความต้องการระดับมากในการให้มีการบริการความรู้ในลักษณะของการร่วมมือที่ต่างฝ่ายต่างเป็นผู้ให้และผู้รับบริการใน 5 ด้านเกี่ยวกับ การเผยแพร่ความรู้สู่สาธารณะ การถ่ายทอดความรู้ การจัดอบรมสัมมนา การอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงความรู้ และให้คำปรึกษา เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและสร้างความประทับใจแก่ผู้รับบริการในการนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในองค์กร

3. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยองค์การในการจัดการความรู้ที่ส่งผลต่อการจัดการความรู้เกี่ยวกับ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 จังหวัดเพชรบุรี มี 5 ด้าน คือ ด้านภาวะผู้นำขององค์กร ด้านค่านิยมและวัฒนธรรมองค์กร ด้านเทคโนโลยีและระบบงาน ด้านการสื่อสารภายในองค์กร และด้านการวัดผลและประเมินผล โดยร่วมกันส่งผลต่อการจัดการความรู้เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (r) เท่ากับ 0.866 มีประสิทธิภาพในการทำนายได้ร้อยละ 75.10 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญของบุคลากร ซึ่งเป็นทรัพยากรบุคคลที่จะขับเคลื่อนพัฒนาองค์ความรู้ในการพัฒนางานในสถานศึกษา ให้แข็งแกร่งมีประสิทธิภาพเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ ขับเคลื่อนให้เป็นองค์การแห่งนวัตกรรมการเรียนรู้ และทำให้องค์การประสบกับความสำเร็จต่อไป ด้วยการสร้าง ค่านิยมและวัฒนธรรมองค์กรซึ่งจะช่วยหล่อหลอมให้บุคลากรเกิดความภาคภูมิใจ มีความรักและผูกพัน เกิดจิตสำนึกแห่งการร่วมคิดร่วมทำอย่างสร้างสรรค์เพื่อความก้าวหน้าของตนเองและองค์กร รวมทั้งปัจจัยด้านเทคโนโลยีและระบบงานเป็นปัจจัย

ที่จะสนับสนุนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การกระจายความรู้ และจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ สะดวกแก่ผู้ใช้หรือบุคลากร สามารถช่วยให้การจัดการความรู้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยการจัดระบบการสื่อสารแบบหลายช่องทางสำหรับการสื่อสารภายในองค์กร อย่างพอเพียง รวดเร็ว ทันสมัย และเอื้อต่อการสื่อสารในรูปแบบต่างๆ ที่ถูกต้องชัดเจน และเป็นไปอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ ถูกต้องชัดเจนเป็นไปแนวทางเดียวกันของสถานศึกษา รวมทั้งมีการการวัดผลและประเมินผล มีผลต่อประสิทธิภาพขององค์กรว่า การบริหารจัดการอย่างเป็นระบบก็จะทำให้การจัดการความรู้ขององค์กรประสบความสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของคมศักดิ์ เจียมวัฒนาเลิศ (2553: ค) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนากระบวนการจัดการความรู้ของโรงเรียนเสนาธิการทหารบก พบว่า ผู้นำขององค์กรให้ความสำคัญกับการจัดการความรู้ระดับ “มาก” ด้วยการสร้างวัฒนธรรมขององค์กรและมีการกำหนดทิศทาง รูปแบบในการพัฒนาอย่างชัดเจนรวมทั้งมีการประเมินผลอย่างเป็นระบบ เพื่อสร้างการจัดการความรู้ที่มีประสิทธิภาพซึ่งจะนำไปสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่สมบูรณ์ต่อไป และสอดคล้องกับแนวความคิดของบุญดี บุญญากิจ และคณะ (2549: 59) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่ช่วยให้การจัดการความรู้ประสบความสำเร็จนั้นประกอบด้วย การได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารซึ่งผู้บริหารต้องมีความรู้ความเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญ รวมทั้งต้องรู้ทิศทาง กลยุทธ์ที่ชัดเจน มีวัฒนธรรมองค์กรที่เอื้อต่อการแลกเปลี่ยนและแบ่งปันความรู้ มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ และมีการวัดผลเพื่อให้องค์กรสามารถทบทวน ประเมินผลและทำการปรับปรุงกลยุทธ์และกิจกรรมต่างๆ ให้บรรลุเป้าหมายของการจัดการความรู้ต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้แบ่งข้อเสนอแนะเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากการศึกษาปัจจัยองค์กรในการจัดการความรู้ในสถานศึกษา ของสถานศึกษาด้านการวัดผลและประเมินผล มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด แสดงให้เห็นว่า การวัดผลการจัดการความรู้จะช่วยให้องค์กรสามารถทบทวนประเมินผล และทำให้การปรับปรุงกลยุทธ์และกิจกรรมต่างๆ เพื่อทำให้บรรลุเป้าหมายของการจัดการความรู้ได้ดี ผู้บริหารควรมีการจัดทำฐานข้อมูลการเรียนรู้ของบุคลากร เพื่อได้องค์ความรู้ใหม่ โดยมีการกำหนดตัวชี้วัดสำหรับการจัดการความรู้ไว้อย่างชัดเจน สามารถบ่งบอกได้ว่า บุคลากรในสถานศึกษาเกิดการเรียนรู้และมีการพัฒนาองค์ความรู้สำหรับการพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง

1.2 การดำเนินการจัดการความรู้ของสถานศึกษา ด้านการจัดเก็บและการประมวลความรู้มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด แสดงให้เห็นว่า ด้านการจัดเก็บและการประมวลความรู้ของสถานศึกษา ควรสร้างกระบวนการนำความรู้ของบุคลากรที่รวบรวมไว้มารวบรวมอย่างเป็นระบบ รวมถึงการประมวลและกลั่นกรองความรู้เพื่อให้ง่ายและสะดวกต่อการนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดอย่างชัดเจน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

2.1. ควรศึกษา ปัจจัยองค์กรในการจัดการความรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 จังหวัดอื่น

2.2 ควรมีการศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารศึกษาในการจัดการความรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 จังหวัดอื่นๆ ได้แก่ ประจวบคีรีขันธ์ สมุทรสงคราม สมุทรสาคร

2.3 ควรทำการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อ ผลกระทบต่อการใช้เทคโนโลยีของสถานศึกษา
ศึกษาเกี่ยวกับมาตรฐานการจัดการความรู้ของ โดยตรง
ผู้บริหารและครูผู้สอนแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ ที่มี

เอกสารอ้างอิง

- คมศักดิ์ เจียมวัฒนาเลิศ. (2553). การพัฒนากระบวนการจัดการความรู้ของโรงเรียนเสนาธิการทหารบก. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต(การทหาร) บัณฑิตศึกษา โรงเรียนเสนาธิการทหารบก.
- จิรัชมา วิเชียรปัญญา. (2549). การพัฒนาตัวบ่งชี้ร่วมสำหรับการจัดการความรู้ที่มีประสิทธิภาพ. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิพย์วรรณ หล่อสุวรรณรัตน์. (2548). องค์การแห่งการเรียนรู้จากแนวคิดสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร: แชนพอร์ พรินติ้ง.
- บุญดี บุญญากิจ และคณะ. (2549). การจัดการความรู้จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: จีราวัฒน์ เอ็กซ์เพรส จำกัด.
- บุญส่ง หาญพานิช. (2546). การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการความรู้ในสถาบันอุดมศึกษา. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต (การอุดมศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บัณฑิต ศิริสัมพันธ์. (2549). นวัตกรรมการเรียนรู้ที่มีผลต่อความสำเร็จขององค์กรกรณีศึกษา : บริษัทปูนซีเมนต์ไทย (แก่งคอย) จำกัด จังหวัดสระบุรี. ภาคนิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการพัฒนาศาสตร์พยาบาลมนุษยและองค์การ. สถาบันบัณฑิต พัฒนบริหารศาสตร์.
- ประเวศ วะสี. (2540). การสร้างพลังสร้างสรรค์องค์กร. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: หมอชาวบ้าน
- พรธิดา วิเชียรปัญญา. (2547). การจัดการความรู้ : พื้นฐานและการประยุกต์ใช้. กรุงเทพมหานคร: เอ็กซ์เปอร์เน็ท
- ไพบุลย์ เกตุแก้ว. (2554). การพัฒนารูปแบบการจัดการเทคโนโลยีของโรงเรียนเครือข่ายกัลยาณมิตรเพื่อยกระดับมาตรฐานโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเทคโนโลยี คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
- วิจารณ์ พานิช. (2547). ความรู้ใหม่ อยู่ในคนมากกว่าตำรา. กรุงเทพมหานคร: สานปฏิรูป
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์. (2545). องค์การและการจัดการ. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: บริษัท วิสิทธิ์พัฒนาจำกัด.
- ศิรินทิพย์ ธิตวงศ์วัฒน์. (2552). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการความรู้เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น ในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
- สถาบันเพิ่มผลผลิต. (2547). การจัดการความรู้จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร: จีราวัฒน์ เอ็กซ์เพรส จำกัด.
- สมชาย นำประเสริฐชัย. (2549). การจัดการความรู้. (ออนไลน์) สืบค้นเมื่อวันที่ 5 มิถุนายน 2549. จาก <http://www.km old 2 new story>.
- อาภรณ์ ภูวียนันท์. (2549). การจัดการความรู้ : พื้นฐานการประยุกต์ใช้. (ออนไลน์). สืบค้นเมื่อวันที่ 9 สิงหาคม 2550 จาก <http://www.gotoknow.org/home>
- Marquardt, Michael J.; & Reynolds, A. (1996). **The Global Learning Organization**. New York: Irwin.